



Diversiteit, samen leven met verschillen

LITERATUUR

Henk Manschot, *Blijf de aarde trouw. Pleidooi voor nietzscheaanse terrasofie*

Inleiding

Eén van de voorgangers: Zelf ben ik momenteel bezig met het verder verbreden van superdiversiteit, mede onder invloed van filosofen als Eva Meijer en Henk Manschot. Humanist Henk Manschot vraagt daar in zijn boek *Blijf de aarde trouw*, aan de hand van Nietzsche, aandacht voor (want de verbreding van humaniteit naar andere organismen is ook binnen het humanisme een hot topic). Zie:

<https://www.uvh.nl/hoorcolleges/hoe-kan-ik-duurzaam-leven>



Hoe kan ik duurzaam leven?

We weten het eigenlijk allemaal wel: onze planeet is overbevolkt, de grondstoffen raken op, bomen worden gekapt en de zeeën zijn bijna leeg en vervuild. De één voelt zich geroepen als activist achter walvisjagers aan te jagen. De ander luistert braaf naar een kennis met geitenwollen sokken aan, maar maakt zich eigenlijk het liefst zo snel mogelijk uit de voeten als het over duurzaamheid gaat.

Toch denkt filosoof Henk Manschot, emeritus hoogleraar van de Universiteit voor Humanistiek, dat we allemaal een band hebben met de natuur. Ieder op zijn of haar eigen manier. De een kijkt graag

naar natuurdocumentaires, de ander gaat diepzeeduiken. Maar dat betekent nog niet dat iedereen ook duurzaam kan en wil leven.

Manscot gaat in deze hoorcollegeserie niet in op de praktische discussies en standpunten. Hij graaft dieper. Hij onderzoekt hoe we van binnenuit een houding kunnen ontwikkelen die van duurzaam leven geen opgave meer maakt, maar een vanzelfsprekendheid.

Deel 1: Voorbij de praktijk, met Nietzsche

Manscot begint met een beschouwing op de manier waarop de ecologische crisis is verbonden met onze gevoelens van angst en onzekerheid. Hierbij is de filosoof Friedrich Nietzsche onze gids. Nietzsche nam aan het eind van de negentiende eeuw al waar dat de moderne mens steeds verder van de natuur af kwam te staan. Hij voelde goed aan hoe dit inwerkte op allerlei onderhuidse spanningen in de samenleving. De ecologische crisis lijkt voor Nietzsche een onherroepelijk onderdeel te zijn van het moderne leven. Dit werkt Manscot uit aan de hand van *Zarathustra*.

[Beluister](#)

Deel 2: Nieuwe perspectieven

De band met onze natuurlijke omgeving is in de loop van de geschiedenis natuurlijk wezenlijk veranderd. De afgelopen eeuw zijn er twee mijlpalen geweest die een nieuwe dimensie gaven op onze kijk op de aarde: de evolutietheorie en de ruimtevaart. Manscot vertelt hoe zij ons perspectief letterlijk en figuurlijk hebben beïnvloed.

[Beluister](#)

Deel 3: Naar planetair denken

Volgens Manscot hebben de ecologische crisis en de nieuwe perspectieven op de mens en de aarde consequenties voor onze levens- en wereldbeschouwing. Niet in de minste plaats voor het humanisme dat de mens altijd centraal stelt. Hij ziet het als opdracht om ons binnen het grotere geheel van het leven op de planeet te positioneren. En dan van daaruit te gaan kijken naar ons zelfbeeld, moraal, gevoel voor verantwoordelijkheid en religieus besef. Alles wijst er op dat we een ruimere visie, een nieuwe beschouwing op het leven nodig hebben.

[Beluister](#)